

UKÁZKA Č. 1

Jan Palach si u zábradlí kašny odložil kabát a z aktovky vyndal lahvičku s nápisem Éter. Otevřel ji nožem a dal si ji k obličejí. Poté se u kašny polil benzinem a zapálil. Přeskočil zábradlí, proběhl mezi zaparkovanými automobily směrem k pomníku sv. Václava. Poté byl málem sražen projíždějící tramvají. Zřejmě proto zahnul směrem k Domu potravin, poblíž něho padnul na vozovku a byl zde náhodnými svědky uhašen jejich kabáty. Na Palachovu výzvu otevřeli přihlížející aktovku zanechanou u kašny a přečetli si jeho dopis. Po několika minutách na místě zastavila sanitka ministerstva vnitra, která jela náhodou kolem.

Popálený mladík, který byl stále při vědomí, byl nejdříve převezen do nemocnice na Karlově náměstí. Zde však nebyl službou přijat a sanitka byla poslána do Legerovy ulice, kde tehdy sídlila Klinika plastické chirurgie Fakultní nemocnice na Vinohradech, jejíž součástí bylo oddělení pro léčbu popálenin. Přijat zde byl ve 14.45 hodin. Když byl odvážen do nemocničního pokoje, zdůrazňoval zdravotním sestřám, že není sebevrah, ale že se zapálil na protest - podobně jako buddhisté ve Vietnamu.

Na místě Palachova činu se shromáždil velký dav lidí. Záhy přijeli také hasiči a vyšetřovatelé Veřejné bezpečnosti, kteří vyslechli první svědky a pořídili fotografie. U kašny našli sedm střepů z lahvičky a ohořelou umělohmotnou nádobu. Na místě také našli dva papíry formátu A4, na nichž patrně svědek Palachova protestu tuší napsal „Zde se upálil 20letý student“. Příslušníci VB také zabavili Palachovy osobní věci, mezi nimi dopis, ve kterém vysvětloval svůj čin. Na jeho základě později rozhodli vyšetřovatelé o zahájení trestního stíhání pro trestný čin účasti na sebevraždě. Již dvě hodiny po Palachově činu vydala Československá tisková kancelář krátkou zprávu o sebeupálení studenta filozofické fakulty, ve které byl Jan Palach uveden pouze iniciálami.

zdroj www.janpalach.cz

UKÁZKA Č. 2

Dopis Jana Palacha adresovaný Svazu československých spisovatelů

Vzhledem k tomu, že naše národy se octly na pokraji beznaděje a odevzdanosti, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit svědomí národa. Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát za naši věc upálit.

Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku, a tak jsem získal právo napsat první listy a nastoupit coby první pochodeň.

Naše požadavky jsou:

- 1) okamžité zrušení cenzury*
- 2) zákaz rozšiřování „Zpráv“.*

Jak viděno, naše požadavky nejsou přemrštěné, spíše naopak. Jestliže naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, to jest do 21. 1. 1969, a nevystoupí-li lid s dostatečnou podporou (časově neomezenou stávkou) našich požadavků, vzplanou další pochodně.

Pochodeň č. 1

P.S. Věřím, že naše národy víc světla potřebovat nebudou. Leden 1968 začal shora, leden 1969 musí začít zdola (má-li začít).

UKÁZKA Č. 3

DANIELA HODROVÁ: MLÁDENCI V PECI OHNIVÉ (z románu Podobojí)

1. Tělo bez kůže leží v olejové lázni. A pod Muzeem, kde v zimě nestříká vodotrysk, už chystají tryznu. Bude-li se
2. truchlícím podávat kaše, přijdou na tryznu do jednoho.
3. Pan Turek říká, že každá doba naplňuje stará podobenství po svém a ke svému obrazu. Tak kupříkladu
4. podobenství o třech mládencích v peci ohnivé, i to má svou dnešní dobu. Zcela zvláštní dobu, povážíme
5. li, že ti mládenci vstupují do pece ze své vůle, a nejen to, dokonce si tu pec nosí s sebou jako hlemýžď ulitu.
6. Proměňují se v pec a v té peci se spalují. Jenže z pece nevycházejí živi a zdraví ani obnovení, nevstávají z vlastního
7. popele jako nějakí ptáci, ale jejich pozůstatky putují na kliniku do Legerovy ulice anebo rovnou do
8. Hlavova ústavu a odtud na hřbitov.
9. Když vstoupí do své pece první mládenec, někde mezi Muzeem a Domem potravin, a je nanejvýš příznačné,
10. že se mystérium odehrálo právě tam, protože národ se oběma svatostánkům stejně klaní, ještě po něm
11. přežije jakási legenda, která se čím dál víc mění v legendu hřbitovní. Když pak vstoupí do své pece druhý
12. mládenec, stane se to někde v pasáži biografu Čas. A když do své pece vstoupí třetí mládenec, je to na místě
13. tak skrytém, že už o něm skoro nikdo neví, natož aby se někdo staral, zda z té pece vyšel. Ale dokonce ani
14. není zcela jisté, jestli takový třetí mládenec byl a jestli do nějaké pece vstoupil, protože mezitím se začalo
15. naplňovat už jiné podobenství - nejspíš podobenství o egyptském zajetí.
16. Pan Klečka myslí na ty tři mládence z pece ohnivé, o kterých pan Turek vyprávěl a snažil se mu ukázat, co v
17. dnešní době ten příběh znamená. Kdyby bylo všechno doopravdy tak, jak to pan Turek vidí, a nesmí se
18. zapomínat, že to tak vidí z olšanské hrobky, pak by opravdu nezbývala žádná naděje. Ale pan Klečka je ještě
19. mladý a nechce se s tím jen tak smířit. Jde tedy ke hrobu toho prvního mládence z pece ohnivé, ještě tu je,
20. ještě ho neodvezli do Všetat, a osloví toho mládence, ale ten, zřejmě že pana Klečku pokládá jen za nějakého
21. zvědavce, který si přichází prohlédnout jeho spáleniny, ani nemukne. Copak ani tenhle mládenec nevěří ve
22. vzkříšení? Ale pak si to mládenec z pece ohnivé přece jen rozmyslí, snad pochopí, že pan Klečka nepatří k
23. zevlounům, a poprosí pana Klečku o trochu vody, jen ta voda nesmí být z hřbitovního vodovodu, k té ten
24. mládenec nemá důvěru. Ale kde by pan Klečka vzal jinou vodu, ledaže by zašel pro vodu k olšanskému rybníčku.
25. Jenže cesta k rybníčku je dlouhá a cesta zpátky ještě delší a voda, kterou pan Klečka nabral do dlaní, mu
26. cestou všechna proteče mezi prsty, a než pan Klečka dojde až k žíznícímu mládenci, není už v jeho dlaních ani
27. stopy po nějaké vlhkosti. A mládenec, jako by tušil, jak to dopadne, si jen povzdychne: Ani kapička. Ale zkuste
28. to vydržet takovou dobu v peci ohnivé. A už dál pana Klečku, který se mu to pokouší vysvětlit, ani nevnímá a
29. myslí si: Každý zůstane ve své peci sám, nikdo mu vody nepodá. A ten mládenec zanevře na celý svět.

UKÁZKA Č. 4

JAN ZÁBRANA: PRVNÍ (NOC V TATRÁCH)

Jan. Jan. Jan.

Černoústý. Křtítel. Jedno místo z evangelia.

Éli, éli – já? I já?

Zvuk chybí. Prepácte poruchu.

(Z obrazovky tvé duše neopíšu nic.)

Vlasy bořely, vlasy vstávaly k nebi.

Sedmibolestný, starý otec světa.

Hrůza už neobchází. Je v nás jak v jímce. Jako voda v brázi.

Oni nám řeknou, co nám schází.

Posléze. Posléze

Ricinový olej frází.

KAREL KRYL: DĚDICŮM PALACHOVÝM

Milion slepých očí, na erbu hlava hadí,

jež, hledíc do měsíce, bezhlesou píseň vyje,

nad městem rytíř-koči slepého koně hladí

a dole hoří svíce z Dantovy komedie.

Kaple má okna klenutá a křížem blásá lásku,

ústa jsou řevem zalknutá a nevydají blásku,

květiny strachu, věnce lží,

a místo slzí tence mží

na zvrátky na obrázku

¹ odkaz na tuto pasáž z evangelia: *Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: „Eli, Eli, lema sabachthani?“, to jest: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“*